

CHEMICKÝ PRŮMYSL

MOŽNOSTI SDÍLENÉ EKONOMIKY Z POHLEDU CHEMICKÝCH PODNIKŮ

LIBĚNA TETŘEVOVÁ a PAVLA KOLMAŠOVÁ

*Katedra ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu, Fakulta chemicko-technologická, Univerzita Pardubice, Studentská 95, 532 10 Pardubice
libena.tetrevova@upce.cz, p.kolmasova@gmail.com*

Došlo 20.4.20, přijato 19.1.21.

Klíčová slova: sdílená ekonomika, spoluspotřebitelství, firemní sdílení, chemické firmy

1. Úvod

Sdílená ekonomika je fenoménem dnešní doby, k jehož nebývalému rozmachu přispívá rozvoj informačních a komunikačních technologií¹. Sdílení či spoluspotřebitelství² aplikované v rámci modelu sdílené ekonomiky se stalo jedním z nejrychleji se rozvíjejících trendů v moderní historii. Sdílená ekonomika přitom označuje takové obchodní modely, v rámci kterých jsou činnosti usnadňovány platformami pro spolupráci, jež umožňují dočasné využívání statků; tyto transakce obecně nezahnují změnu vlastnictví a mohou být prováděny za účelem dosažení zisku, ale i neziskově³. Sdílet lze, ať už s využitím on-line platformy, tak bez ní⁴, taková aktiva, jako jsou výrobky, služby, prostory, finanční prostředky, informace či znalosti⁵. Motivem sdílení může být realizace zisku⁶ (tzv. komerční sdílení), kompenzace nákladů⁴, společenská, zejména environmentální, odpovědnost firmy^{7,8}, ale i filantropie⁹ (tzv. charitativní či filantropické sdílení).

Firmy mohou v rámci sdílené ekonomiky plnit trojí roli. Mohou být uživateli, poskytovateli či zprostředkovateli služeb sdílení. Z pohledu chemických firem je klíčová role uživatelů a poskytovatelů. Primární roli zde hraje sdílení mezi podniky, tzv. B2B (business to business) sdílení^{10,11}, alternativou této formy sdílení je sdílení na vnitropodnikové úrovni. V omezeném rozsahu mohou chemické firmy aplikovat také sdílení mezi podniky a zákazníky, tzv. B2C (business to customer) sdílení¹². Příkladem může být sdílení kapacit dopravních prostředků – dodávek, traktorů či autojeřábů, které firmy vlastní, ale jejichž kapacit plně nevyužívají. Zapojit se mohou i do sdílení s univerzitami ve formě B2U (business to university) či U2B (university to business) sdílení¹³, kdy sdílí především informace a znalosti v rámci spolupráce s univerzitami, jejich výzkumnými pracovníky a studenty¹⁴. Do úvahy

přichází i sdílení mezi firmami a vládami, tzv. B2G (business to government) sdílení¹⁵. Jeho inspirativním příkladem může být poskytnutí surovin potřebných k výrobě dezinfekce Anti-COVID společnostmi Ethanol Energy a.s. a PREOL, a.s. vládě České republiky¹⁶ či věnování dezinfekce Anti-COVID společností Ing. Petr Švec – PENTA, s.r.o. některým městům v době pandemie COVID-19.

Nesporné jsou přínosy, se kterými je sdílení spojeno, ať už z pohledu firem, tak spotřebitelů, ale i společnosti jako celku. Tyto přínosy vznikají v oblasti ekonomické, environmentální i sociální a mají potenciál přispět k ekonomickému růstu a konkurenceschopnosti firem i celých ekonomik³. K dispozici je však omezené množství informací o možnostech, přínosech a rizicích sdílení či o příkladech dobré praxe z pohledu firem. Cílem studie je identifikovat potenciální a aplikované formy sdílení z pohledu chemických firem působících v České republice a zhodnotit jejich přínosy a omezení.

Zpracování předložené studie vychází z literární rešerše především zahraničních zdrojů. Jejich výběr byl ovlivněn aktuálností a relevancí zdrojů. Primární data byla získána na základě řízených rozhovorů s manažery vybraných chemických firem. Uvedené řízené rozhovory probíhaly od ledna do dubna roku 2020. Část řízených rozhovorů probíhala formou osobního interview a část rozhovorů s ohledem na mimořádná opatření přijatá na jaře roku 2020 probíhala formou video hovoru. Realizováno bylo 11 řízených rozhovorů s manažery 5 vybraných chemických firem a firem působících v rámci jejich dodavatelsko-odběratelského řetězce. Jednalo se o firmy různých velikostí. Průměrná délka řízeného rozhovoru činila 2 hodiny. Řízené rozhovory byly vedeny na základě předem připraveného scénáře dotazování, jehož obsahem byly především otevřené, ale i uzavřené otázky. Cílem řízených rozhovorů bylo zmapovat obeznámenost respondentů s problematikou sdílené ekonomiky, postojů respondentů k tomuto fenoménu a identifikovat aplikované formy sdílení a zhodnotit jejich přínosy a omezení.

2. Možnosti a využití sdílené ekonomiky v praxi českých firem

Z provedené studie vyplývá, že průmyslové firmy mohou v rámci sdílené ekonomiky potenciálně využívat rozličných forem B2B sdílení v oblasti sdílení zaměstnanců, sdílení hmotných a nehmotných majetkových služeb a sdílení finančních a nefinančních služeb. Otázkou ale je, jaké konkrétní formy B2B sdílení jsou vhodné s ohledem na specifika chemického průmyslu pro tyto firmy a v jakém rozsahu jsou dané formy sdílení aplikovány v praxi chemických firem působících v České republice.

2.1. Sdílení zaměstnanců

Sdílet zaměstnance mohou chemické podniky třemi možnými způsoby, a to ve formě strategického sdílení zaměstnanců, *ad hoc* sdílení zaměstnanců¹⁷ či sdílení pracovních míst. V případě strategického sdílení zaměstnanců skupina zaměstnavatelů vytváří síť, která najímá jednoho či více pracovníků, kteří se pravidelně střídají mezi zúčastněnými zaměstnavateli. *Ad hoc* sdílení zaměstnanců využívají zaměstnavatelé, pokud buď nemohou dočasně zajistit práci pro své zaměstnance, např. z důvodu odstávek, anebo pokud jim jednorázově vznikne vyšší potřeba pracovníků. Firmy tak po přechodnou dobu sdílí vybrané zaměstnance s jinými organizacemi, přičemž pracovní smlouva mezi původním zaměstnavatelem a pracovníkem je zachována. *Ad hoc* sdílení zaměstnanců lze velmi účelně využít i na vnitropodnikové úrovni. Alternativou vnitropodnikového sdílení zaměstnanců jsou pak sdílená pracovní místa. V tomto případě se dva či více zaměstnanců dělí o náplň práce jednoho pracovního místa.

Z pohledu praxe sledovaných chemických podniků lze sdílení zaměstnanců považovat za rozvíjející se formu sdílení s potenciálem růstu. V praxi sledovaných podniků je využíváno především strategické sdílení zaměstnanců, a to těch, kteří zajišťují obslužné činnosti, jako jsou IT služby, účetnictví, personální agenda, úklid či ostražba objektů. Této formy sdílení využívají jak malé firmy, pro které by bylo neefektivní zaměstnávat tyto pracovníky na plný pracovní úvazek, tak střední a velké firmy sídlící ve velkých průmyslových areálech spolu s majetkově propojenými i nepropojenými firmami. Příležitostně některé firmy využívají *ad hoc* sdílení zaměstnanců, a to opět pro pracovníky zajišťující obslužné činnosti, např. projektové manažery či IT odborníky. Za hlavní přínos aplikace těchto forem sdílení respondenti považují úsporu mzdových a ostatních osobních nákladů. Co se týká sdílených pracovních míst, doposud je žádná ze sledovaných chemických firem nevyužila, respondenti je však považují za zajímavou možnost, která by přispěla k lepšímu zajištění vyváženosti pracovního a osobního života zaměstnanců a vedla k jejich vyšší spokojenosti. Do budoucna zvažují možnost jejich využití u administrativních pracovníků, např. zaměstnanců na rodičovské dovolené.

2.2. Sdílení majetku

Chemické firmy mohou sdílet dopravní prostředky, prostory, ubytovací kapacity a další formy majetku hmotného (např. stroje, zařízení, materiál, nábytek či IT vybavení) i nehmotného (zejména informace a znalosti).

Co se týká sdílení dopravních prostředků, mohou chemické firmy sdílet vlastní nákladní vozy a jiné dopravní prostředky, sdílet mohou kapacity nákladních vozů jiných přepravců, osobní vozy, kola, případně koloběžky. Firmy, které vlastní nákladní vozy, vč. dodávek a jiné dopravní prostředky, jako jsou např. traktory, autojeřáby či vysokozdvizné vozíky, v čase, kdy dočasně plně nevyužívají jejich kapacit, je mohou nabídnout ke sdílení dalším firmám. V omezeném rozsahu od jiných typů firem,

s ohledem na specifické požadavky na přepravu surovin a produktů chemických podniků, mohou k přepravě tyto firmy také využívat sdílené kapacity nákladních vozů různých dopravních společností. Využít přitom mohou on-line platformem sdílené ekonomiky, jako je např. TIMOCOM či ShipVio. Obě výše uvedené formy sdílení dopravních prostředků lze využít i v rámci vnitropodnikového sdílení, pro zajištění přepravy vstupů a výstupů jednotlivých strategických podnikatelských jednotek. Co se týká sdílení osobních vozů, chemické firmy mohou zajišťovat sdílení jimi vlastněných vozů formou spolujízdy zaměstnanců při služebních cestách, které jsou organizovány do jedné lokality nebo do blízko vzdálených lokalit. Tyto spolujízdy mohou být technicky zajišťovány přes interní platformu. V případě služebních cest zaměstnanců dále přichází do úvahy spolujízda zprostředkovaná on-line platformami, jako jsou Uber, Liftago či Bolt, které mají velmi blízko k tradičním taxislužbám. Firmy rovněž mohou podporovat a usnadňovat spolujízdu svých zaměstnanců do práce, a to tím, že umožní na svém intranetu sdílet informace o nabídce a poptávce po spolujízdách do zaměstnání. Mohou také k urychlení přesunu v rámci svých areálů nabízet sdílená kola či koloběžky, které mohou být k dispozici nejen pro vlastní zaměstnance, ale i pro zaměstnance všech firem sídlících v daném areálu. Zajímavou možností je tato sdílená kola či koloběžky využívat při služebních cestách do center měst, kdy v řadě případů jsou dané cesty rychlejší, než cesty osobními automobily, navíc jsou méně nákladné a environmentálně přívětivé.

Sledované chemické firmy využívají všech výše uvedených forem sdílení dopravních prostředků, kromě sdílení koloběžek. Pokud firmy vlastní nákladní automobily a další dopravní prostředky, v případě jejich nevyužití umožňují za úhradu jejich sdílení partnerským firmám. Všechny sledované firmy také využívají sdílení kapacit nákladních vozů, a to ať už na úrovni strategických podnikatelských jednotek, tak externě prostřednictvím externích dopravců. Všechny firmy v případě služebních cest využívají spolujízdy, která je často organizována prostřednictvím interní platformy. V rámci služebních cest, zejména zahraničních cest, mohou zaměstnanci využívat on-line platformem zprostředkovaných spolujízd. Nejčastěji přitom zaměstnanci využívají platformu Uber. Většina sledovaných firem umožňuje v areálu závodů přepravu sdílenými koly, ale např. disponují i pick-upem určeným pro přepravu dodávek v areálu závodu. Všechny sledované firmy také podporují spolujízdu svých pracovníků do zaměstnání, ať už sdílením informací k nim prostřednictvím intranetu nebo nástěnek. Za hlavní přínos sdílení dopravních prostředků považují manažeri chemických firem úsporu nákladů spojených s pořízením a provozem menšího objemu dopravních prostředků, a dále pak pozitivní environmentální dopady s jejich sdílením spojené. V případě sdílených kol je výhodou i úspora času. Na druhé straně problematickým faktorem je, že tyto dopravní prostředky vzhledem k jejich omezenému množství nejsou v určitém čase k dispozici. Vyřešit tento problém by však mohl podle jejich názoru on-line rezervační systém.

Chemické firmy mohou dále participovat na sdílení prostor, konkrétně výrobních, administrativních a skladových prostor či parkovacích míst. Nabízet mohou ke sdílení jimi vlastněné dočasně nevyužité výrobní haly či administrativní budovy. V případě, že obchodní vedení firmy sídlí v administrativních centrech, mohou jako uživatelé využívat sdílené zasedací či konferenční místnosti těchto center. Možností je i sdílení administrativních pracovišť, ať už na mezipodnikové, tak vnitropodnikové úrovni. Podstata spočívá v tom, že o jedno pracoviště, pracovní stůl s kancelářským a IT vybavením se dělí několik pracovníků. Tato forma sdílení umožňuje, aby zaměstnavatel disponoval menším počtem pracovišť, než je počet jeho zaměstnanců. Využití ji mohou firmy, které svým zaměstnancům umožňují práci z domu či zaměstnávají zaměstnance na zkrácené pracovní úvazky. V určitém rozsahu mohou chemické firmy využít i sdílení skladových prostor. Za předpokladu správně nastavených podmínek spolupráce je mohou využít nejen partnerské, ale i konkurenční firmy, které tak mohou vzájemně sdílet nejen prostory, ale v některých případech dokonce i společně řídit dodávky svým odběratelům. Podniky také mají možnost sdílet parkovací prostory či místa. Možností je sdílení společných parkovacích prostor několika firmami, kdy se firmy dělí o náklady s danými prostorami spojenými (osvětlení, ostraha apod.). Firmy také mohou poskytovat zájemcům vyhrazená firemní parkovací místa, která jsou volná po skončení pracovní doby.

Sledované chemické firmy v závislosti na tom, jakým nemovitým majetkem disponují a v jaké míře je tento majetek využit, participují na sdílení výrobních hal, administrativních budov, skladů i parkovacích míst. Podniky, jejichž obchodní divize sídlí v administrativních centrech, využívají sdílené zasedací či konferenční prostory. Sledované firmy však zatím nevyužívají sdílených pracovišť. Hlavním motivem sdílení v této oblasti je úspora nákladů a generování výnosů ze sdílení jinak nevyužitých prostor. Limitujícím faktorem sdílení v této oblasti je skutečnost, že v chemickém průmyslu s ohledem na bezpečnostní rizika není možné řadu prostor ke sdílení využít. Navíc v důsledku sdílení budov vzniká riziko spojené s tím, jaké aktivity budou v těchto sdílených prostorách vykonávány a zda budou dodržována interní pravidla. V některých případech navíc vzrůstá i riziko nehod z důvodu vyššího počtu pohybujících se lidí a dopravních prostředků v areálech firem.

Za specifickou formu sdílení prostor lze považovat sdílení ubytovacích kapacit. Chemické firmy mohou s dalšími firmami sdílet kapacity zaměstnaneckých ubytoven, ať už z pozice nabízejícího, tak poptávajícího. Využívat také mohou v rámci služebních cest svých zaměstnanců sdílené krátkodobé ubytování zprostředkované přes online platformy, jako jsou Airbnb či Booking.com.

Pouze jeden ze sledovaných pěti podniků nabízí svým zaměstnancům možnost ubytování ve sdílené zaměstnanecké ubytovně. Jedná se o ubytovnu, která byla historicky v jeho vlastnictví. Možnost ubytování pro zaměstnance v rámci sdílených ubytovacích kapacit představuje určitou formu zaměstnaneckého benefitu, který odráží pozitivní

přístup firmy ke svým zaměstnancům. Všechny sledované firmy pak využívají pro služební cesty svých zaměstnanců zprostředkování krátkodobého ubytování přes platformu Booking.com. Výhodou této platformy spatřují v její globální nabídce a uživatelské přívětivosti, kdy uživatel má možnost snadného výběru na základě zadaných požadavků. Výhodou je i to, že platforma zveřejňuje hodnocení ubytovacích kapacit uživateli.

Chemické podniky mohou sdílet i další formy majetku. Může se jednat např. o nevyužité stroje a zařízení, ale i materiál. Sdílet mohou také např. vybavení ve formě nábytku či IT techniky. Nabídka sdílení strojů a zařízení je však v tomto odvětví omezená. Inspirovat se ale můžeme příklady dobré praxe z oblasti strojírenství, ve kterém je tato aktivita mimo jiné podporována z veřejných zdrojů, a to např. v rámci platformy Kooperace.cz. Ta umožňuje strojírenským podnikům sdílet volnou kapacitu jejich strojů a zařízení. Omezená je v tomto odvětví i možnost sdílení materiálu. Příkladem dobré praxe přitom může být zahraniční on-line platforma Austin Materials Marketplace, která sdružuje podniky a podnikatele za účelem vytvoření systémů s uzavřenou smyčkou. Tato platforma funguje na principech cirkulární ekonomiky, kdy odpad jedné firmy se stává materiálem jiné firmy¹⁸. Možností je i sdílení kancelářského nábytku a IT techniky. Např. společnost IKEA nedávno představila svoji novou iniciativu spočívající ve sdílení kancelářského nábytku; tato nabídka však zatím není dostupná v České republice. Využít však už nyní mohou chemické firmy sdílení IT techniky – počítačů, notebooků, tiskáren, dataprojektorů apod., součástí sdílení přitom může být i jejich údržba a technická podpora.

Skutečností je, že s ohledem nejen na specifika chemických firem, ale i novost této formy sdílení, zatím žádná ze sledovaných chemických firem neparticipuje na sdílení těchto forem hmotného majetku.

Poslední formou majetku, který mohou chemické firmy sdílet, je nehmotný majetek v podobě informací a znalostí. Informace a znalosti sdílí firmy zejména na vnitropodnikové úrovni, ale mohou je sdílet i na úrovni mezipodnikové, zejména v rámci dodavatelsko-odběratelského řetězce, případně v rámci majetkově propojených firem. Konkrétně mohou on-line sdílet informace, týkající se budoucí poptávky zákazníků, mimořádných výkyvů v dodávkách/odběrech a stavu vyřízení objednávek¹⁹. Možností je i sdílení obchodních kontaktů a referencí na jednotlivé dodavatele či odběratele anebo sdílení dat o názorech konečných spotřebitelů. Sdílet mohou zaměstnanci chemických firem rovněž odborné znalosti z různých oborů, a to např. ve formě případových studií řešených projektů, školicích materiálů anebo konzultací. Využít přitom mohou firemních webových stránek, externích online platform, e-learningových kurzů, webinářů, klasických přednášek a školení či veletrhů.

Sledované chemické firmy využívají jak sdílení informací, tak znalostí. V rámci dodavatelsko-odběratelského řetězce sdílí informace o dodávkách. V rámci majetkově propojených společností dochází ke sdílení obchodních kontaktů a referencí. Jako příklad lze uvést firmy koncernu Agrofert, které sdílí seznam ověřených dodavatelů, kteří

disponují příslušnými certifikáty a k dispozici je i jejich hodnocení. Zaměstnanci sledovaných chemických firem rovněž sdílí znalosti z různých oblastí s využitím jak klasických komunikačních kanálů v podobě přednášek, školení či výstav, tak moderních komunikačních kanálů v podobě webových stránek, on-line platform, webinářů či on-line kurzů. Za přínos sdílení informací považují snadný a rychlý přístup k aktuálním informacím, což přispívá ke kvalitě rozhodovacího procesu všech zainteresovaných subjektů. Za hlavní výhodu sdílení znalostí respondenti považují rozšiřování know-how v příslušné oblasti. V případě veletrhů pak i možnost navazování nových obchodních kontaktů. Zásadním rizikem v oblasti sdílení informací a znalostí je z jejich pohledu riziko úniku a zneužití informací třetí stranou.

2.3. Sdílení služeb

Sdílet mohou chemické firmy jak finanční, tak nefinanční služby. Sdílení finančních služeb může mít charakter půjčkového anebo podílového crowdfundingu, sdíleného investování anebo sdíleného pojištění. Podstata crowdfundingu spočívá v tom, že větší počet osob prostřednictvím online platformy skládá finanční prostředky na určitý účel²⁰. V případě půjčkového crowdfundingu podnik s využitím online platformy, která propojuje investory a dlužníky, získává úvěr. V tomto případě investoři společně skládají finanční prostředky na úvěr pro klienta a následně jim jsou zapůjčené prostředky vráceny spolu s úroky. Podnik přitom může vystupovat jak v roli dlužníka, tak v roli investora – věřitele. Tyto služby jsou spojeny s nižšími transakčními náklady na rozdíl od služeb poskytovaných tradičními finančními institucemi. Problémem ale je nedostatečně posouzení kreditního rizika. To však může být odstraněno nastavením scoringových systémů, které dokáží stanovit výši rizika nesplacení úvěru²¹. Příkladem platformou půjčkového crowdfundingu působících v České republice může být SymCredit či Půjč mě firmě. V případě podílového crowdfundingu podnik získává vlastní zdroj financování, který investoři tvoří svými podíly. Investoři se pak mohou podílet na rozhodování a náleží jim podíl na zisku. Platformy podílového crowdfundingu často příslušné investory sdružují do jedné entity, což umožňuje, aby se podnik zodpovídal a komunikoval pouze s jedním subjektem. Platformou podílového crowdfundingu působící v České republice je např. Fundlift, jenž podporuje začínající podniky zprostředkováním koupě podílů, ale i konvertibilních investičních certifikátů a minibondů. Podniky také mohou využívat sdíleného pojištění. Od pojištění poskytovaného tradičními pojišťovnami se liší v tom, že vybrané pojistné je považováno za prostředky klientů, nikoli pojišťoven. Zprostředkovateli je odváděn pevně stanovený podíl, zbytek prostředků, který nebyl vyplacen na pojistná plnění, je navrácen klientům, kteří nečerpali pojistné plnění. Příkladem pojišťovny, která nabízí sdílené pojištění v České republice, je První klubová pojišťovna a.s. Tato pojišťovna nabízí podnikům pojištění budov, které jsou užívány k bydlení, a pojištění aut, která nejsou rizikově využívána (např. pro účely taxislužby či proná-

jmu). Přestože uvedené alternativy sdílených finančních služeb jsou spojeny s nižšími náklady oproti tradičním modelům, jsou z pohledu manažerů sledovaných firem spojeny i s vysokým stupněm nejistoty. Nebyly proto doposud využity ani jedním ze sledovaných chemických podniků.

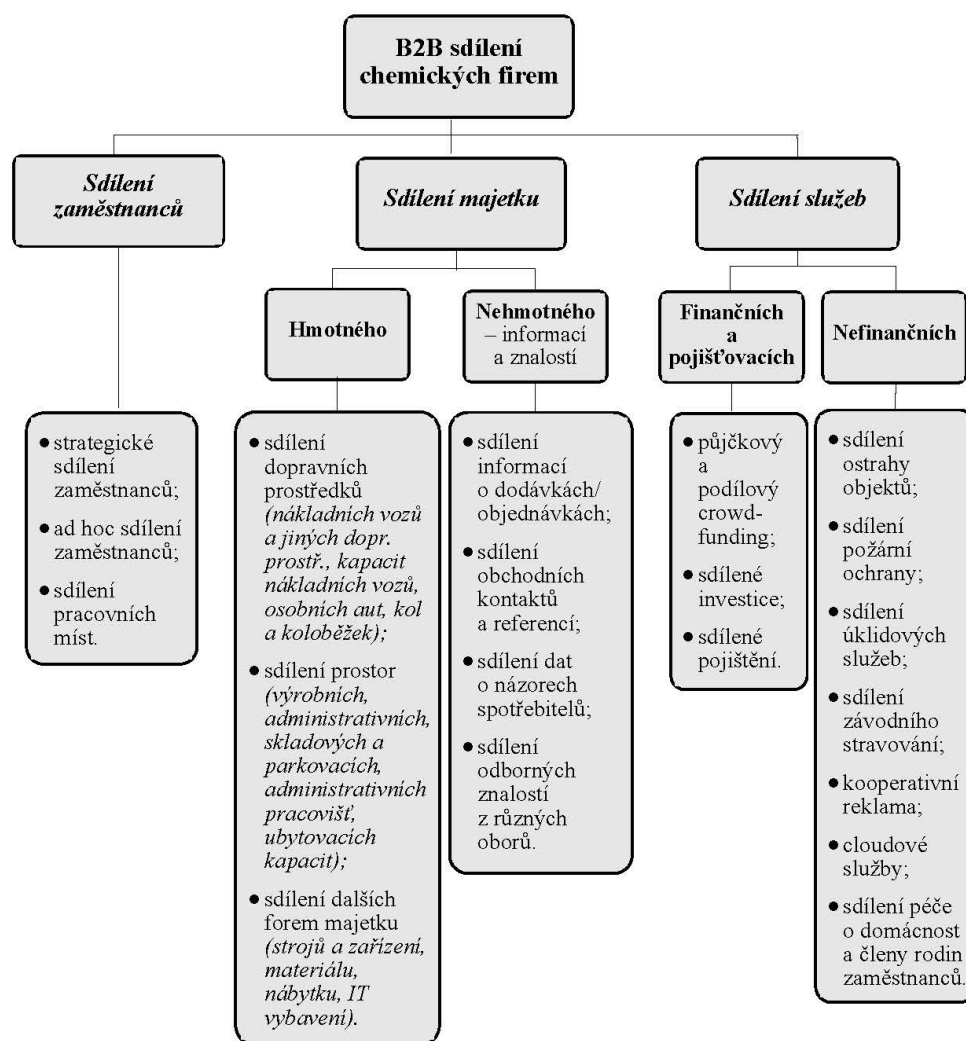
Chemické firmy mohou rovněž sdílet nefinanční služby typu sdílené ostrahy objektů, sdílené požární ochrany, sdílených úklidových služeb či sdílených stravovacích služeb pro zaměstnance. Vhodné je využití těchto služeb zejména pro podniky sídlící ve větších průmyslových areálech spolu s dalšími firmami. Alternativní možností sdílení v této oblasti je kooperativní reklama. Podstata kooperativní reklamy spočívá v tom, že výrobce spolu s maloobchodníky, příp. i distributory, participují na propagaci určitého výrobku a společně se podílí na úhradě nákladů²². Sdílet mohou chemické firmy také IT služby. Využívat přitom mohou komplexních cloudových služeb, jejichž součástí může být infrastruktura, vývojové a aplikační platformy, ale i software²³, anebo např. pouze webhostingu, tj. pronájmu prostoru pro webové stránky na cizím serveru, který zpravidla zahrnuje i další technickou podporu²⁴. Podniky rovněž mohou nabídnout svým klíčovým zaměstnancům zajištění péče o domácnost či členy rodiny formou sdílení. V České republice lze za tímto účelem využít např. platformu Hlídačky Business, která pomáhá zaměstnancům s hlídáním dětí, opatrováním domácích mazlíčků, péčí o seniory či úklidem.

Sledované chemické firmy využívají sdílení tradičních obslužných činností v podobě sdílené ostrahy objektů, požární ochrany či údržby silnic firemních areálů. Sdílejí rovněž úklidové a stravovací služby. Tyto služby zajišťují buď zaměstnanci některé z participujících firem, zejména v podobě strategického sdílení zaměstnanců, anebo vybraná externí firma. Přínosem sdílení těchto služeb je úspora nákladů. Sdílené závodní stravování pak představuje oblíbenou formu zaměstnaneckého benefitu, která přispívá ke spokojenosti firemních zaměstnanců.

3. Závěr

Chemické firmy mohou potenciálně využít široké škály forem sdílení (obr. 1). Využití některých z nich má v chemických firmách působících v naší zemi dlouhou historickou tradici. Jedná se např. o sdílení majetku v podobě dopravních prostředků, sdílení některých klasických nefinančních služeb, jako je ostraha objektů, požární ochrana, úklidové služby a služby závodního stravování. Další formy sdílení, ať už ve formě sdílení zaměstnanců, prostor či informací a znalostí se postupně etablojí do praxe chemických firem. Některé formy sdílení však budoucnost teprve čeká, např. sdílení finančních a pojišťovacích služeb.

Očekávat přitom lze rozvoj nejen těchto forem sdílení. Jak totiž vyplývá z provedeného šetření, respondenti předpokládají další rozšiřování služeb sdílené ekonomiky v tomto odvětví. Důvodem jsou nákladové úspory a pozitivní environmentální i sociální dopady. Využití jednotlivých

Obr. 1. Oblasti a formy B2B sdílení chemických firem

vých forem sdílené ekonomiky lze totiž považovat za projev společenské odpovědnosti zapojených firem, který přispívá k jejich konkurenceschopnosti i atraktivitě, a to nejen z pohledu zaměstnanců, ale i dalších zájmových skupin. Širšímu rozšiřování služeb sdílené ekonomiky však zatím brání nedostatečná právní úprava tohoto obchodního modelu, nejen z pohledu daňové úpravy, ale i z pohledu jasného vymezení tohoto konceptu, které vedou k určité nedůvěře v tuto inovativní formu podnikání. Důvodem nedostatečné právní úpravy je zejména fakt, že sdílená ekonomika se prolíná mnoha různorodými odvětvími a oblastmi ekonomiky, navíc nabývá řady podob, které se neustále mění a vyvíjí. Legislativní úprava tedy obvykle až se zpožděním reaguje na nové podoby tohoto fenoménu, přičemž se zpravidla vedou několikaleté diskuse o tom, jakou míru a formu regulace zvolit s ohledem na tradiční

obchodní modely v daném segmentu. Postupem času však nabývají účinnosti první regulační normy v této oblasti. Jako příklad můžeme uvést zákon č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a který zavádí institut sdíleného pracovního místa, či zákon č. 278/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, který zavedl poplatek z pobytu namísto poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt. Uvedené příklady dokládají rozmanitost dané problematiky, která vyžaduje specifickou právní úpravu nejen z hlediska oblastí sdílení (sdílení zaměstnanců, majetku a služeb), ale návazně i v jednotlivých segmentech těchto oblastí, což komplikuje a prodlužuje proces legislativního ukotvení sdílené ekonomiky.

LITERATURA

1. Hamari J., Sjöklint M., Ukkonen A.: *J. Assoc. Inf. Sci. Technol.* 67, 2047 (2015).
2. Möhlmann M.: *J. Consum. Behav.* 14, 193 (2015).
3. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2016%3A356%3AFIN>, staženo 14. 4. 2020.
4. Ertz M., Durif F., Arcand M.: *AMS Rev.* 9, 27 (2019).
5. Barnes S. J., Mattsson J.: *Technol. Forecast. Soc.* 104, 200 (2016).
6. Bucher E., Fieseler C., Lutz C.: *Comput. Hum. Behav.* 62, 316 (2016).
7. Geissinger A., Laurell C., Öberg C., Sandström C.: *J. Clean. Prod.* 206, 419 (2019).
8. Tetrevova L., Patak M., Kyrlylenko I.: *Appl. Econ. Lett.* 26, 866 (2019).
9. Harvey J., Smith A., Goulding J., Branco Illodo I.: *Ind. Market. Manag.* 88, 437 (2020).
10. Puschmann T., Alt R.: *Bus. Inf. Syst. Eng.* 58, 93 (2016).
11. Ertz M., Durif F., Arcand M.: *Acad. Mar. Stud. J.* 27, 1 (2017).
12. Radwan M. B., Patsiaouras G., Saren M., v knize: *Handbook of the Sharing Economy* (Belk R. W., Eckhardt G. M., Bardhi F., ed.), kap. 6, str. 63. Edward Elgar Publishing, Cheltenham 2019.
13. Tetrevova L., Vlckova V.: *Ekon. Cas.* 67, 995 (2019).
14. Tetrevova L., Vlckova V.: *Tertiary Educ. Manag.* 24, 377 (2018).
15. Richter H., Slowinski P. R.: *IIC - Int. Rev. Intell. P.* 50, 4 (2018).
16. <https://www.agrofert.cz/akce-a-aktuality/agrofert-v-poslednich-dnech-vyexpedoval-milion-litru-surovin-na-vyrobu-dezinfekce>, staženo 14. 4. 2020.
17. <https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/employee-sharing>, staženo 16. 4. 2020.
18. <https://austinmaterialsmarketplace.org/>, staženo 17. 4. 2020.
19. Paták M., Branská L., Pecinová Z., Janata D.: *Proceedings of the 8th Carpathian Logistics Congress "CLC 2018", Praha, Czech Republic, 3 – 5 December 2018*, (bez editora), str. 43. Tanger, Ostrava 2018.
20. Kruliš K., Rezková A.: *Research Report 2/2016*. Asociace pro mezinárodní otázky, Praha 2016.
21. Marek D., Franča V., Němec P., Bolková E., Novotná K., Krchnivá K.: *Sdílená ekonomika. Bohatství bez vlastníků*. Deloitte, Praha 2017.
22. Martín-Herrán G., Sigué S. P.: *J. Bus. Res.* 70, 67 (2017).
23. Garg S. K., Versteeg S., Buyya R.: *Future Gener. Comp. Sy.* 29, 1012 (2013).
24. Chan T. K. C., Leung Y. W., Lam, E. C. M.: *Inform. Sciences* 254, 54 (2014).

L. Tetrevoová and P. Kolmašová (*Department of Economy and Management of Chemical and Food Industries, Faculty of Chemical Technology, University of Pardubice*): **Possibilities of the Sharing Economy from the Point of View of Chemical Companies**

The sharing economy represents a developing business model based on sharing the temporarily unused assets, often using an on-line platform, but also without it. In view of its economic, environmental, and social benefits, the importance of this phenomenon increases also from the point of view of companies. They can apply various types of sharing both on an inter-company level, in particular within the framework of companies with ownership ties, companies located in the same industrial zones or those involved in supply chains, as well as on an in-house level. In view of the specifics of the chemical industry, the paper deals with alternative forms of sharing of chemical companies operating in the Czech Republic. The benefits and limiting factors preventing the development of sharing, as viewed by chemical companies, are also discussed. Attention is especially focused on legislation issues.

Keywords: sharing economy, collaborative consumption, business to business sharing, chemical firms